

**Національна академія наук України
Національний науково-природничий музей**

**ЗООЛОГІЧНІ
КОЛЕКЦІЇ ТА МУЗЕЇ**

збірник наукових праць

за редакцією Ігоря Загороднюка

Київ 2014

УДК [59:069](47)(063)
ББК 28.6л611я43
З-85

Зоологічні колекції та музеї : збірник наукових праць / За ред.
З-85 І. Загороднюка ; Національний науково-природничий музей НАН
України. — Київ, 2014. — 156 с.
Zoological Collections and Museums (Collection of scientific arti-
cles) / Edited by I. Zagorodniuk; National Museum of Natural History,
Ukr. Acad. Sci. Kyiv, 2014. 156 pp.

ISBN 978-966-02-7388-7

Видання присвячено аналізу сучасного стану та історії формування зоологічних колекцій зоологічних, природничих та краєзнавчих музеїв у всьому їхньому різноманітті — кабінети зоології, зоологічні музеї університетів та академічних установ, музеї природи заповідників, краєзнавчі музеї тощо. Розглянуто питання історії формування колекцій, ведення баз даних та каталогізації зразків, шляхів наповнення колекцій за сучасних умов, мінливості та діагностики видів за колекційними зразками, внеску відомих науковців у розвиток музеїв. В основі збірника — статті та короткі повідомлення за матеріалами доповідей на I та II наукових конференціях «День зоологічного музею» 2012 та 2013 рр.

Видання розраховано на фахівців у галузі дослідження, моніторингу й охорони біорізноманіття, зоологів, музеологів.

УДК [59:069](477)(063)
ББК 28.6л611я43

Рекомендовано до друку засіданням Вченої ради Національного науково-природничого музею НАН України (протокол № 08/13 від 26 грудня 2013 року)

ISBN 978-966-02-7388-7

Фото на обкладинці: череп вовка (*Canis lupus*) — колекційний зразок у робочій колекції Лабораторії екології тварин «Корсак» (автор фото І. Загороднюк)

© Колектив авторів (текст), 2014
© Загороднюк І. (впорядкування, редагування, верстка), 2014

Зміст

Передмова	5
Вступна частина	
<i>Загороднюк І., Смельянов І., Червоненко О.</i> Зоологічні колекції та музеї як осередки дослідження біорізноманіття	6–9
<i>Шидловський І., Затушевський А.</i> 2012 — Рік музеїв в Україні: огляд важливих подій	10–15
1. Загальна музеологія та облік колекцій	
<i>Біланіч М.</i> Відділ природи Закарпатського краєзнавчого музею: сучасність і перспективи	16–17
<i>Гураль Р.</i> Зоологічні бази даних Державного природознавчого музею НАН України	18–20
<i>Гураль-Сверлова Н.</i> Побудова малакологічної частини експозиції: підходи та проблеми	21–24
<i>Дулицький А.</i> Зоологические коллекции: проблемы комплектования, содержания и использования	25–32
<i>Загороднюк І., Шидловський І.</i> Акроніми зоологічних колекцій України	33–43
<i>Лобков В.</i> О сборе и хранении музейных коллекций	44–48
<i>Мерзлікін І.</i> «Зоологічний музей» Сумського державного педагогічного університету	49–51
2. Огляди зоологічних колекцій	
<i>Зиненко А.</i> Герпетологическая коллекция Музея природы Харьковского национального университета им. В. Н. Каразина	52–55
<i>Кандауров А., Цхадая Э.</i> Зоологические коллекции Института зоологии Государственного университета им. Ильи (Грузия)	56–62
<i>Кусьнеж О.</i> Рідкісні види рукокрилих (Chiroptera) у фондах Зоологічного музею Львівського НУ ім. І. Франка	63–66
<i>Луговой О.</i> Научные фонды Зоологического музея Ужгородского университета и возможности их использования	67–68
<i>Селиверстов Н.</i> Оологические коллекция и экспозиция в Черкасском краеведческом музее	69–72

<i>Скільський І.</i> Червоногі молюски з НПП «Вижницький» у колекції Чернівецького обласного краєзнавчого музею	73–81
<i>Скільський І., Мелещук Л.</i> Оологічна колекція птахів Чернівецького обласного краєзнавчого музею	82–89
<i>Філіпенко С.</i> Хребетні тварини Червоної книги України у колекції Зоологічного музею ЛНУ ім. Тараса Шевченка	90–94
<i>Фомін С.</i> Аналіз фондів пойкилотермних хребетних тварин Зоологічного музею Луганського університету Шевченка	95–100

3. Історія колекцій та досліджень

<i>Амолин А.</i> К истории становления Зоологического музея Донецкого национального университета	101–104
<i>Бахтіарова Л.</i> Природничка музейна експозиція Чорноморського біосферного заповідника	105–106
<i>Євтушенко Г.</i> Історія формування Зоологічного музею Луганського національного університету	107–112
<i>Загороднюк І.</i> Георгій Модін та колекційні зразки ссавців у теріологічних колекціях зі сходу України	113–114
<i>Кобзар Л., Бумар Г.</i> Музей природи Поліського заповідника та його роль у просвітницькій роботі	115–120
<i>Крон А., Луговой О., Зізда Ю.</i> Зоологічний музей Ужгородського національного університету як освітньо-наукова база	121–124
<i>Надольный А. А., Гольдин П. Е., Грищенко И. Н., Старцев Д. Б.</i> Зоологический музей Таврического университета	125–128
<i>Попова В., Зновенко О.</i> Зоологічна колекція Луганського обласного краєзнавчого музею: історія і проблеми формування	129–130
<i>Скільський І., Мелещук Л.</i> Орнітолог О. М. Клітін та його колекція птахів у Природничому музеї Чернівецького університету	131–141
<i>Шешурак П. Н., Марисова И. В., Вобленко А. С., Кедров Б. Ю.</i> Роль Зоологического музея Нежинского государственного университета в научных исследованиях	142–145

4. Хроніки та інформація

<i>Дикий І.</i> Про видання «Історія музейної справи та зоологічних музеїв університетів України» І. В. Шидловського (2012)	146–147
<i>Загороднюк І., Філіпенко С.</i> Наукова конференція «День Зоологічного музею»: звіт про роботу та резолюція (23.11.2012)	148–150
<i>Шидловський І., Хамар І.</i> Публікації каталогів зоологічних колекцій України	151–154

Summary. Редколегія

155

Передмова

Це є частиною нас самих: кожна людина в дитинстві була колекціонером. Проте, справжні колекції, які зберігають і несуть знання про біологічне різноманіття, мають особливу атрибутику: зразки супроводжуються етикетками, обліковуються в каталогах, з них виокремлюють типові одиниці; колекційні зразки знайомлять дослідників з невідомим різноманіттям, вони дозволяють аналізувати, порівнювати, описувати, виявляти, розрізняти, але спочатку — накопичувати та впорядковувати знання і поширювати їх. Варто пам'ятати, що зоологічні колекції та музеї є одними з найпоширеніших проявів інтересу дослідників і місцевих громад до вивчення природи та поширення знань про неї; вони є найдавнішими, і майже всі природничі музеї починалися саме із зоологічних експозицій.

2012 року в Луганському університеті започатковано конференцію, присвячену зоологічними колекціям та музеям, що пройшла 23 листопада того ж року під назвою «День зоологічного музею». Тоді ж було вирішено проводити такі зустрічі раз на рік чи два, і восени 2013 р. (22.11.13) відбулася друга зустріч. На жаль, війна змінила плани на 2014 р., і III конференція поки не відбулася. Проте, дякуючи колегам з Національного науково-природничого музею, який був співорганізатором двох перших конференцій, з'явилася можливість завершити впорядкування збірника з матеріалами конференцій та підготувати його до друку.

Користуючись нагодою, висловлюю подяку від учасників конференцій та авторів збірника тим колегам, за сприяння яких відбулися перші дві конференції і цей збірник: колегам, які підтримали ідею першої конференції і взяли участь у її промоції — Л. Годлевській (Київ), П. Гольдіну (Сімферополь), І. Ємельянову (Київ), В. Лобкову (Одеса), І. Мерзлікіну (Суми), А. Сагайдаку (Отрохи), І. Скільському (Чернівці), П. Шешураку (Ніжин), І. Шидловському (Львів); колегам, які сприяли реалізації цієї ідеї в Луганську, зокрема: Г. Євтушенко, М. Коробченко, М. Лисечку, С. Литвиненку, О. Менайленку, С. Реброву, С. Філіпенку, С. Фоміну.

Врешті, вважаю за приємний обов'язок подякувати тим, хто долучився до підтримки самого видання, від його редакційної підготовки до друку — О. Вакаренко, Г. Городиській, Е. Король, Н. Новиченко, О. Червоненко. Щиро дякую авторам за надіслані матеріали.

*Ігор Загороднюк,
упорядник та редактор видання*